

URADNI LIST

SLOVENSKEGA NARODNO OSVOBODILNEGA SVETA IN NARODNE VLADE SLOVENIJE

Letnik I/II.

V Ljubljani dne 5. septembra 1945

Številka 32.

VSEBINA:

230. Odlok o začasnem izvrševanju lova.

Opozorilo vsem naročnikom!

Ker so prenehale tehnične ovire, ki so doslej onemogočale sočasno izdajanje srbskega »Službenega lista demokratske federativne Jugoslavije« in slovenskega »Uradnega lista demokratske federativne Jugoslavije« v Beogradu kakor tudi njih redno razpošiljanje, »Uradni list SNOS-a in Narodne vlade Slovenije« od 1. oktobra t. l. dalje ne bo več prinašal prevodov oziroma ponatisov iz beograjskega »Službenega« oziroma »Uradnega lista«.

Na to okolnost že sedaj opozarjamo vse naročnike, da se morejo do 1. oktobra t. l. še pravočasno prigrasiti kot naročniki na beograjsko slovensko izdajo »Uradnega lista demokratske federativne Jugoslavije«. — List se naroča pri upravništvu »Uradnega lista demokratske federativne Jugoslavije« v Beogradu, Državna štamparija (ček. rač. št. 62324) in stane za IV. četrtletje 1945 din 175.—

Hkrati opozarjamo naročnike »Uradnega lista SNOS-a in Narodne vlade Slovenije«, da se mora naročnina za list (mesečno din 24.—, četrtletno din 70.—, polletno din 135.—, celoletno din 260.—) plačevati vnaprej. — Upravništvo lista bo z dnem 1. oktobra t. l. ustavilo nadaljnje določiljanje lista vsem tistim naročnikom, ki do tega dne svojih obveznosti ne bi poravnali. — Ob tej priliki opozarjamo vnovič vse naročnike, da moremo reklamacije upoštevati brez plačila samo, če jih prejmemo v roku 10 dni po izdaji lista, kasnejše pa le proti plačilu.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
»Uradnega lista SNOS-a
in Narodne vlade Slovenije«

Zakoni in drugi razglasi SNOS-a in Predsedstva SNOS-a

230.

Odlok o začasnem izvrševanju lova

Clen 1.

Do novč dokončne ureditve lova smejo izvrševati lov izključno le osebe, ki dobe lovsko dovolilnico, in sicer v okviru te dovolilnice.

Clen 2.

Lovske dovolilnice izdajajo praviloma za dobo enega leta, najdalj pa do konca marca vsakega leta, okrajni izvršni narodno osvobodilni odbori, in sicer:

a) za lov na jelenjad, srnjad, gamze, divje peteline, ruševce in fazane po prej določenem odstrelnem načrtu le za posamezna bivša občinska lovišča in za vsako vrsto te divjadi, praviloma največ za dva kosa vsake vrste;

b) za lov na ostale vrste divjadi za ves okraj v neomejenem številu.

Odstrelni načrt, v okviru katerega se izdajajo lovske dovolilnice, napravi okrajni izvršni narodno osvobodilni odbor za ves svoj okraj; odbor sme, ako dela divjad, naštetu pod a), čezmerno škodo, določiti in dovoliti primerno večji odstrel.

Odstrelni načrti se predložijo ministrstvu za gozdarstvo; to sme odstrelne načrte spremeniti in tudi omejiti v posameznih okrajih odstrel divjadi pod b).

Kozorog in ostale v členu 2. naredbe o izpremembi lovopusta in o zaščiti redke divjačine z dne 15. marca 1935, Služb. list št. 162/22, navedene živali ostanejo trajno zaščitene.

Clen 3

S psi loviti dlakasto divjad iz člena 2.a) in jo streljati s šibrami ni dovoljeno.

Clen 4.

Kdor želi lovsko dovolilnico, vloži pri krajevnem narodno osvobodilnem odboru svojega stalnega bivališča pismeno prošnjo, naslovljeno na okrajni izvršni narodno osvobodilni odbor, v čigar območju želi loviti. V nji navede svoje osebne podatke, ali je bil že prej lovski

upravičenec, ali zna ravnati z orožjem, ali so mu znani lovski predpisi in ali pozna načela izvrševanja lova, katero vrsto divjadi želi loviti, v katerem lovišču in koliko želi odstreliti. Navesti mora tudi številko in datum veljavnega dovoljenja za posest in nošenje orožja.

Krajevni narodno osvobodilni odbor poda v sprememnem dopisu na okrajni izvršni narodno osvobodilni odbor obrazložen predlog za ugoditev ali zavrnitev prošnje, upoštevajoč § 28. zak. o lovu s to spremembo, da za osebe, ki so dovršile osemnajst let, ali ki so se kot borci udeležili narodno osvobodilne borbe, omejitve iz točke 1. § 28. zakona o lovu ne veljajo. Krajevni narodno osvobodilni odbor se mora tudi o tem izjaviti, ali je moči zanesljivo pričakovati, da prosilec ne bo zlorabil lovske dovolilnice.

Člen 5.

Lovske dovolilnice se izdajo na posebnem obrazcu, za katerega se zaračuna primerna odškodnina.

Ob izdaji lovske dovolilnice plača prosilec v gotovini:

a) za lov na fazane	din 100.—
za lov na srnjad	" 400.—
za lov na gaurze, divje peteline in ruševce	" 600.—
za lov na jelenjad	" 1000.—
b) za lov na vso ostalo divjad iz člena 2. b)	" 100.—

Gozdarski uslužbenci imajo kot nadzorniki lova pravico do brezplačnih lovskih dovolilnic.

Za lov z enim psom je treba posebej plačati pristojbino din 50.—, z več psi din 100.—.

V gotovini vplačani zneski se uporabijo za poravnavo škode po divjadi, škodo po lovu pa je dolžan povrniti lovski upravičenec.

Okrajni izvršni narodno osvobodilni odbor objavi dovoljeni odstrel z navedbo lovskih upravičencev iz člena 2. a) na krajevno običajni način.

Člen 6.

Okrajni izvršni narodno osvobodilni odbor sme iz utemeljenih razlogov prošnjo za dovolilnico zavrniti ali

že izdano dovolilnico odvzeti, če po izdaji nastopi kak razlog iz člena 4., če zve o tem razlogu pozneje, če ugotovi neko zlorabo ali če stori upravičenec kako kaznivo dejanje po zakonu o lovu.

Zoper odločbo, da se lovska dovolilnica ne izda ali da se izdana odvzame, je dopustna pritožba na okrajni izvršni narodno osvobodilni odbor, ki se mora vložiti pri okrajnem izvršnem narodno osvobodilnem odboru v roku 15 dni po obvestitvi o odločbi.

Člen 7.

Lovski upravičenec mora ob koncu lovske sezone javiti okrajnemu izvršnemu narodno osvobodilnemu odboru število in vrsto vse uplenjene divjadi. Prav tako mora tudi sporočiti važne pojave v lovišču, tako zlasti glede številčnega stanja in bolezni divjadi.

Člen 8.

Pravilno izvrševanje lova v loviščih nadzirajo krajevni narodno osvobodilni odbori; ti skrbijo tudi za varstvo lova. Lovski upravičenec mora pri tem sodelovati in oblastva podpirati.

Člen 9.

Kršitelji tega odloka se kaznujejo upoštevaje tudi 2. odst. § 91. zak. o lovu po smiselno uporabljivih kazenskih odredbah zakona o lovu, toda namesto zagrožene kazni zopora je izrekatih kazni prisilnega dela brez odvzema svobode. Za izrekanje kazni so pristojni okrajni izvršni narodno osvobodilni odbori; za pritožbo zoper tak izrek veljajo predpisi 2. odst. člena 6. tega odloka.

Člen 10.

Ta odločba velja od dneva objave v »Uradnem listu«.

Ljubljana dne 8. septembra 1945.

Za Predsedstvo

Slovenskega narodno osvobodilnega sveta:

Tajnik:

France Lubej s. r.

Predsednik:

Josip Vidmar s. r.

URADNI LIST

SLOVENSKEGA NARODNO OSVOBODILNEGA SVETA IN NARODNE VLADE SLOVENIJE

Letnik I/II.

Priloga k 32. kosu z dne 5. septembra 1945.

Številka 19.

Objave

Sodna oblastva

Og 14/45—5.

629

Amortizacija.

Na prošnjo Perparja Josipa iz Ljubljane, Poljska pot št. 38-a, se uvaža postopek za amortizacijo vrednostnih papirjev, ki jih je prosilec baje izgubil ter se njih imetnik pozivlje, da uveljavi v šestih mesecih po tej objavi v Uradnem listu svoje pravice, sicer bi se po preteku tega roka izreklo, da so vrednostni papirji brez moči.

Oznamenilo vrednostnih papirjev:

hranilne knjižice:

1. Mestne hranilnice ljubljanske v Ljubljani št. 163.441 na ime Perpar Josip v vrednosti lir 6.312,24;
2. Prve hrvatske štedionice, podružnice v Ljubljani št. 2154 na ime Perpar Josip v vrednosti lir 4.245,31 in
3. Mestne hranilnice ljubljanske v Ljubljani št. 153.882 na ime Perpar Marija v vrednosti lir 1.417,15.

Okrožno narodno sodišče v Ljubljani
dne 31. avgusta 1945.

Zadružni register

Spremembe in dodatki:

79.

Sedež: Ljubljana.

Dan vpisa: 13. avgusta 1945.

Besedilo: Glavna kmetijska blagovna zadruga z omejenim jamstvom v Ljubljani.

Izbrisejo se člani upravnega odbora: Keber Ivan, Sojer Franc, Potokar Anton, Strnad Jože in Marinko Ivan ter pooblaščenca: ing. Ferinc Bogdan, Spindler Jože in Berkopec Anton; vpisejo pa se člani poslovnega odbora kot deležniki: delegat ministrstva za kmetijstvo Rožet Anton iz Ljubljane, Pražakova 11, kot predsednik, Brecljnik Ivan iz Ljubljane, Sadjarska 3, kot tajnik in Lukman Roza iz Ljubljane, Rožna dolina VII/32, kot odbornica.

Poslovni odbor podpisuje zadružno tvrdko tako, da se podpišeta pod štampiljko zadruga po dva člana tega odbora.

Delegat ministrstva za pravosodje pri okrožnem kot trgovinskem sodišču v Ljubljani

dne 11. avgusta 1945.

D — Zadr. IV. 128/5.

Izbris:

80.

Sedež: Ljubljana.

Dan izbrisa: 22. avgusta 1945.

Besedilo: Zadruga za gradnjo hiš

nameščencev socialnega zavarovanja, zadruga z omejenim jamstvom v likvidaciji.

Zaradi končne likvidacije.

Delegat ministrstva za pravosodje pri okrožnem kot trgovinskem sodišču v Ljubljani
dne 21. avgusta 1945.
D Zadr I 40/8

Razna oblastva

Štev. 710/45.

651

Razpis.

Rektorat univerze v Ljubljani razpisuje mesto tajnika na teološki fakulteti v Ljubljani.

Prošnje, opremljene po predpisih § 3. uradniškega zakona, je vložiti najkasneje do 20. septembra 1945. na rektoratu univerze v Ljubljani.

Rektorat univerze v Ljubljani

dne 5. septembra 1945.

Rektor: Kos s. r.

Objava.

Izgubil se je bon od zamenjave denarja serija I. št. 046330, izdan 9. julija 1945 od Narodne banke v Ljubljani na ime mestni odbor OF v Ljubljani na znesek lir 2000.— in se proglašuje za neveljavnega.

Mestni odbor OF, Ljubljana.
Intendant

630

Razno

Izredni občni zbor

tvrdke A. Westen d. d. v Celju,

ki je bil sklican za sredo dne 5. septembra 1945 se ne vrši in se s tem vabila na ta občni zbor preklicujejo.

Delegat ministrstva za industrijo in rudarstvo

Tovarna emajlirane in brušene posode
A. Westen d. d., Celje.

568 2—2

Poziv.

Delegat ministrstva za industrijo in rudarstvo pri tv. Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d. v Ljubljani poziva vse upnike in dolžnike te družbe, da prijavijo svoje terjatve oz. dolgove proti navedeni družbi do 1. oktobra 1945 podpisane delegatu v Litiji.

Hkrati se pozivajo vsi lastniki, da do omenjenega dne prijavijo in dokažejo svoje lastniške pravice na nepremičninah in premičninah družbe.

Po preteku tega roka se bodo vse neprijavljene pravice smatrale kot ugasle.

Delegat ministrstva za industrijo in rudarstvo pri tvrdki Jugoslovanske tekstilne tvornice Mautner d. d.:

648

Ing. Valenčič Boris

Izgubljene listine

Izgubila sem novo osebno izkaznico, izdano od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Bizjak Renata iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
652
Bizjak Renata

Izgubil sem izpričevalo I. a razreda II. drž. moške realne gimnazije v Ljubljani za leto 1943/44. na ime Boljka Peter iz Ljubljane. Proglašam ga za neveljavno.
646
Boljka Peter

Izgubil sem izpričevalo 3. razreda obrbne nadaljevalne šole v Ljubljani iz leta 1941. na ime Culiberg Marijan iz Ljubljane. Proglašam ga za neveljavno.
636
Culiberg Marijan

Ukradene so mi bile: potna dovolilnica, osebna izkaznica, potna dovolilnica, izdana od ljubljanskega vojnega področja, šoferska legitimacija št. 93 in dovoljenje za vožnjo z motornim kolesom, vse na ime Divjak Ivan, politikomisar-kapetan. Proglašam jih za neveljavne.
641
Divjak Ivan

Izgubil sem železničarsko legitimacijo št. 116793, izdano od dir. drž. železnice v Ljubljani in začasno osebno izkaznico št. 14642, izdano od okrajn. odbora OF na Jesenicah (Gor.), oba na ime Družnik Janez iz Hrušice. Proglašam ju za neveljavni.
642
Družnik Janez

Uničen mi je bil indeks medicinske fakultete univerze v Ljubljani. Proglašam ga za neveljavnega.
650
Gerlovič Franc

Izgubil sem maturitelno izpričevalo drž. realne gimnazije v Ptujju iz l. 1940 na ime Golčnik Franc iz Samušanov pri Sv. Marjeti niže Ptujja. Proglašam ga za neveljavno.
655
Golčnik Franc

Izgubil sem maturitetno izpričevalo III. dr. realne gimnazije v Ljubljani iz leta 1939. na ime Jaklič Vladimir z Rakeka. Proglašam ga za neveljavno.
635 Jaklič Vladimir

Izgubil sem indeks medicinske fakultete univerze v Ljubljani in ga proglašam za neveljavnega.
620 Kansky Aleksej

Ukradena mi je bila nova osebna izkaznica, izdana od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Kreč Ivanka iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
644 Kreč Ivanka

Izgubil sem železničarsko legitimacijo št. 118233, izdano od direkcije državnih železnic v Ljubljani, novo osebno izkaznico in knjižico za kolo št. 6171, vse na ime Lovšin Jože iz Ljubljane. Proglašam jih za neveljavne.
649 Lovšin Jože

Uničeni sta mi bili izpričevali IV. in V. razreda škofijske klasične gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano za šolsko leto 1941./42. in 1942./43. na ime Malus Branko. Proglašam jih za neveljavni.
653 Malus Branko

Izgubil sem novo osebno izkaznico št. 061680, izdano od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Močnik Stane iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
638 Močnik Stane

Izgubil sem novo osebno izkaznico, izdano od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Možina Alojzij iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
647. Možina Alojzij

Izgubila sva novi osebni izkaznici, izdani od Komande narodne milice v

Ljubljani na ime dr. Papež Milan in Papež Vladimira, oba iz Ljubljane. Proglašava ju za neveljavni.

627 Dr. Papež Milan
Papež Vladimira

Izgubil sem nakaznico za kurivo serija C št. 13019, izdano od mestn. gospodarskega sveta v Ljubljani na ime Puharič Krešimir iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
645 Puharič Krešimir

Izgubila sem novo osebno izkaznico, izdano od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Pust Ljubica-Smilja iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
632 Pust Ljubica-Smilja

Izgubil sem začasno osebno izkaznico, izdano od krajevnega NOO v Starem trgu ob Kolpi na ime Savelli Viljem, kaplan v Starem trgu ob Kolpi. Proglašam jo za neveljavno.
640 Savelli Viljem

Izgubila sem novo osebno izkaznico, izdano od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Simonič Boža iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
639 Simonič Boža

Izgubila sem izpričevalo II. b razreda II. ženske realne gimnazije v Ljubljani za l. 1942./43. na ime Sintič Vera iz Ljubljane. Proglašam ga za neveljavno.
626 Sintič Vera

Izgubil sem izpričevalo V. razreda II. moške realne gimnazije v Ljubljani za leto 1942./43. na ime Svetè Marcel iz Ljubljane. Proglašam ga za neveljavno.
624 Svetè Marcel

Izgubila sem novo osebno izkaznico št. 071874, izdano od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Šetina Anica iz Trbovelj. Proglašam jo za neveljavno.
631 Šetina Anica

Izgubila sem novo osebno izkaznico, izdano od Komande narodne milice v Ljubljani na ime Šifrar Boža iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
628 Šifrar Boža

Izgubil sem indeks filozofske fakultete univerze v Ljubljani na ime Šlibar Anton. Proglašam ga za neveljavnega.
637 Šlibar Anton

Izgubil sem indeks medicinske fakultete univerze v Ljubljani in ga proglašam za neveljavnega.
634 Tabor Ludvik

Ukradena mi je bila nova začasna osebna izkaznica št. 127, izdana od mestnega narodno osvobodilnega odbora v Metliki na ime Taučar Ivan iz Metlike št. 146. Proglašam jo za neveljavno.
654. Taučar Ivan

Izgubil sem nakaznico za kurivo serija C št. 19551, izdano od mestnega gospodarskega sveta v Ljubljani na ime Trušnovič Rudolf iz Ljubljane. Proglašam jo za neveljavno.
625 Trušnovič Rudolf

Izgubila sem maturitetno izpričevalo I. ženske realne gimnazije v Ljubljani iz leta 1941./42. na ime Verbič Ana iz Ljubljane. Proglašam ga za neveljavno.
643 Verbič Ana

POSEBNA PRILOGA

k šte. 32. „Uradnega lista Slovenskega narodno osvobodilnega sveta in Narodne vlade Slovenije“
z dne 5. septembra 1945

Ponatis

iz osrednjega „Uradnega lista Demokratične federativne Jugoslavije“ št. 57 in 58.

Številka 57 z dne 7. avgusta 1945.

536.

Ministrstvo za prosveto zvezne vlade izdaje naslednje

navodilo

o ustroju in poslovanju v otroških vrtcih (zabaviščih)

A. USTROJ

I. Splošne določbe

1. Otroški vrtci (zabavišča) so ustanove za predšolsko vzgojo otrok; njihova naloga je:

a) pospeševati telesni in duševni razvoj otroka v predšolski dobi;

b) vzgajati otroka v duhu otroškega življenjskega veselja in v ljubezni do domovine in njenih junakov;

c) ustvarjati po otrokovih lastnostih in sposobnostih podlago za njegovo poznejšo izobrazbo;

č) s svojim delom dajati staršem zgled za pravilno vzgajanje, negovanje in vzrejo otrok.

2. V otroške vrtce se sprejemajo otroci od 4. do 7. leta starosti. V izjemnih primerih, ako je otrok telesno in duševno zadosti razvit, se sme po zdravnikovem predlogu sprejeti v otroški vrtec tudi že po dopolnjenem 3. letu.

3. Vpis v otroški vrtec ni obvezen, toda starši ali skrbniki, ki otroka vpišejo, so dolžni otroka redno pošiljati v otroški vrtec.

4. Otroci se vzgajajo v materinem jeziku.

5. Vzgoja v otroškem vrtcu je brezplačna.

6. Federalne edinice oziroma avtonomne pokrajine skrbijo za ustanavljanje in vzdrževanje otroških vrtcev in za amestitve, razporeditve in plače otroških vrtaric.

II. Vrste otroških vrtcev in trajanje vzgajanja

Vrste otroških vrtcev

7. Otroški vrtci so lahko:

a) samostojni;

b) pri osnovnih šolah;

c) začasni ali sezonski.

8. Otroški vrtci, ki imajo lastno upravo in lastno poslopje, so samostojni.

9. V krajih ali mestnih okrajih, kjer ni pogojev za ustanovitev samostojnega otroškega vrtca, imajo pa osnovno šolo, naj se ustanovi otroški vrtec pri osnovni šoli.

10. Zavetišča, dečji domovi in druge ustanove za socialno, zdravstveno in pedagoško zaščito dece v predšolski dobi naj tudi ustanovijo otroški vrtce.

11. Začasni ali sezonski otroški vrtci se organizirajo na terenu, kjer so ob času sezonskih del (setve, žetve in drugih opravil) cele družine zaposlene z delom zunaj svojega bivališča.

Trajanje vzgajanja

12. Predšolsko vzgajanje v otroškem vrtcu traja tri leta.

13. Triletno vzgajanje v otroškem vrtcu se izvaja prvo leto v najmlajši skupini (otroci od 3—4 do 4—5 let), drugo leto v srednji skupini (otroci od 4—5 do 5—6 let) in tretje leto v starejši skupini (otroci od 5—6 do 6—7 let).

14. Za razporeditev otrok na najmlajšo, srednjo in starejšo skupino ni vselej odločilna otrokova starost, temveč predvsem njegova telesna in duševna razvitost.

Pripomba: Otroška vrtarica ne sme avtomatsko razporejati otroke na skupine po njihovi starosti, temveč mora vsakega otroka skrbno in vestno opazovati in ugotoviti njegove lastnosti in sposobnosti ter takega starejšega otroka, ki še ni sposoben za sodelovanje v starejši skupini, prideliti mlajši skupini, takega mlajšega otroka pa, ki prednjači svojim vrstnikom, prideliti starejši skupini.

15. Trajanje vzgojnega dela se določi za vsak dan po krajevnih razmerah in potrebah, toda tedenskih ur ne sme biti več ko 30.

Pripomba: Čeprav se otrok v otroškem vrtcu vzgaja na podlagi igre in zabavne zaposlitve, je vendar treba misliti na to, da je otrok v otroškem vrtcu pod nekim režimom, ki sme trajati le po nekaj ur na dan. Ali naj kaka skupina otrok prihaja na vzgojno delo v otroški vrtec dopoldne ali popoldne, ali samo dopoldne ali samo popoldne ter po koliko ur v vsakem primeru, to naj federalne edinice določijo po razmerah v posameznih krajih. Pri določitvi dnevnega razporeda ur se morajo pristojna prosvetna oblastva ravnati po naslednjih osnovnih načelih: Dnevne obroke hrane: zajtrk, kosilo, južino in večerjo, naj otrok prejme na vsake tri do štiri ure. Za vsak obrok je treba porabiti največ po pol ure, za bivanje na zraku in za zaposlitev po tri do štiri ure, za dnevno spanje po dve uri za najmlajše, po eno uro pa za srednjo in starejšo skupino. Največje število ur, ki se torej sme določiti za otroke, ki prihajajo v otroški vrtec samo dopoldne ali samo popoldne, bi znašalo po tri ure na dan, a največje število ur za otroke, ki prihajajo dopoldne in popoldne v otroški vrtec, po pet ur na dan za vzgojno delo po delovnem načrtu in programu v otroških vrtcih.

16. Predpisi o trajanju šolskega leta, o praznikih in počitnicah, ki veljajo za osnovne šole, veljajo tudi za otroške vrtee.

17. Krajevni narodni odbori organizirajo v sporazumu z upravo otroškega vrtea nadzorstvo nad otroki tudi ob praznikih in počitnicah, ako se za to pokaže potreba.

III. Ustanavljanje, ureditev in vzdrževanje otroških vrteev

18. Ustanovitev otroških vrteev je obvezna za mesta in industrijske kraje.

19. Otroški vrteci naj se ustanovijo tudi v manjših krajih ali v mestnih okrajih, kjer se prijavi najmanj 25 otrok za vpis v otroški vrtec.

20. Za zgraditev samostojnega otroškega vrtea so krajevni narodni odbori dolžni dati zemljišče na primernem zdravem prostoru in dovolj veliko za poslopje, za igrišče in za vrt ter priskrbeti ves potreben material in delovno moč.

21. Poslopje otroškega vrtea mora imeti dovolj prostorov in mora ustrezati vsem higienskimi predpisom.

22. Prostorji, v katerih otroci prebivajo, morajo biti suhi, svetli, prostorni in priključni, da bi otroci ne hodili po stopnicah in bi mogli prihajati naravnost na dvorišče.

23. Poleg primernih prostorov mora imeti vsak otroški vrtec tudi večje dvorišče za igranje in bivanje na svežem zraku in vrt, kjer se otroci navajajo na delo, gojitev raznih rastlin in malih živali.

24. Vse pohištvo (mize, stoli, omare in omarice) mora ustrezati velikosti otrok in biti tako razporejeno, da ne daje slike šole, temveč sliko življenja v družini.

25. Stene v otroških prostorih otroškega vrtea morajo biti pobarvane s črno oljnato barvo v višini do 1 in pol metra. Kjer to ni mogoče, morajo table viseti na steni tako nizko, da jih morejo otroci neovirano uporabljati za risanje.

26. Za otroško garderobo (suknjice, čepice, čevlje itd.) je treba določiti poseben prostor. Kjer za to ni posebnega prostora, se ti predmeti ne smejo hraniti v prostorih, v katerih otroci bivajo, temveč jih je treba spraviti v omare, izdelane v ta namen.

27. Stranišča morajo biti ločena za dečke in za deklice ter tako pripravljena, da se lahko čistijo in zračiijo.

28. Otroški vrteci, v katerih nekaj otrok ostaja tudi čez poldan, morajo imeti oddelek, ki naj bo za kuhinjo, in oddelek, kjer ti otroci kosijo, po potrebi pa tudi zajtrkujejo in južinajo.

29. Za otroške vrtnarice in za postrežništvo je treba vnaprej priskrbeti potrebna stanovanja v otroškem vrteu ali v neposredni bližini, za upravo pa potrebne sobe za pisarno, za knjižnico in vzgojila.

30. Za otroški vrtec se sme uporabljati tudi primerne zasebne poslopje.

31. Začasni sezonski otroški vrteci na terenu morajo imeti čiste in svetle prostore za prebivanje in zaposlitev otrok, kadar je slabo vreme.

32. Federalne edinice in avtonomne pokrajine naj pripravijo načrte za zgraditev otroških vrteev in za preureditev zasebnih poslopij za otroške vrtee, in sicer tako glede poslopij, prostorov, igrišča in vrta, kakor tudi glede pohištva in stvari, potrebnih za telesni in duševni razvoj otrok.

Pripomba: Pri pripravljanju načrtov je treba upoštevati pomen in važnost predšolske vzgoje, potrebe in koristi ljudstva ter terenske razmere,

33. Narodna prosvetna oblastva naj skrbijo za vzdrževanje otroških vrteev po določbah uredbe o osnovnih šolah, v industrijskih krajih pa tudi po predpisih za socialno in vzgojno zaščito otrok, ki jih je izdalo ministristvo za socialno politiko.

IV. Vodstvo in nadzorstvo nad otroškimi vrteci

34. Določbe uredbe o osnovnih šolah veljajo tudi za otroške vrtee z naslednjimi dopolnitvami:

a) pri krajevnih prosvetnih odborih in pri prosvetnih oddelkih okrajnih in okrožnih narodnih odborov se naloži referentu za osnovne šole, kjer se za to pokaže potreba, tudi skrb za predšolsko vzgojo otrok;

b) pri federalnih ministrstvih za prosveto se v oddelku za osnovno šolstvo organizira odssek za predšolsko vzgojo otrok.

35. Vrhovno upravo in nadzorstvo nad otroškimi vrteci ima ministristvo za prosveto federalne edinice.

36. Federalno ministristvo za prosveto predpiše načrte in programe za vzgojno delo v otroških vrtecih po navodilih zveznega ministristva za prosveto in daje vsa potrebna navodila in pravilnike za čim bolj smotrno izvajanje vzgojnega dela z otroci predšolske dobe.

V. Osebe in njegove dolžnosti

Vzgojiteljsko osebje

37. V otroških vrtecih opravljajo vzgojiteljsko službo otroške vrtnarice.

38. Otroške vrtnarice se sprejemajo:

a) izmed učenk z dovršeno nižjo srednjo ali tej enakovredno šolo, ki so dovršile tudi šolo za otroške vrtnarice;

b) izmed ljudskošolskih učiteljic, ki so dovršile tečaj za vzgajanje otrok v predšolski dobi.

39. Federalna ministristva za prosveto izdajo po navodilih zveznega ministristva za prosveto načrte in programe za šole za otroške vrtnarice in tudi za tečaje za vzgajanje otrok v predšolski dobi.

40. Vsaki šolski vrtnarici se dodeli največ do 30 otrok. Ako je otrok več ko 30, naj neposredno šolsko oblastvo zaprosi postavitve še druge šolske vrtnarice in naj poskrbi za vse, kar je za to potrebno.

41. Otroški vrtnarici, ki ima v svoji skupini več ko 25 otrok, naj pomaga pri njenem delu pomočnica otroške vrtnarice.

42. Pomočnice otroških vrtnaric postavlja pristojno prosvetno oblastvo izmed mladenk (deklet) ali mlajših žen, ki so dovršile najmanj osnovno šolo in tečaj za vzgajanje otrok v predšolski dobi.

43. Pomočnice otroških vrtnaric skrbijo za otroke po navodilih otroške vrtnarice in opravljajo posle, katere jim po delovnem načrtu in programu otroških vrteev odreja otroške vrtnarice in uprava.

O p o m b a: Pomočnice otroških vrtnaric so potrebne zlasti v takih otroških vrtecih, ki imajo veliko otrok, in v takih otroških vrtecih, kjer ostajajo nekateri otroci tudi čez poldan. Dokler je pomanjkanje usposobljenih otroških vrtnaric, smejo izkušenejšo in dobre pomočnice otroških vrtnaric voditi pod strokovnim nadzorstvom posamezno skupino otrok tudi samostojno.

Zdravstvena služba

44. Zdravniški pregled otrok in zdravstveno nadzorstvo nad otroškimi vrteci opravljata šolski zdravnik.

45. Vsak otroški vrtec mora imeti ročno lekarno, po možnosti pa tudi posebno sobo za nenadno obolele otroke.

Uprava

46. Otroški vrtec, ki je pri kaki osnovni šoli, upravlja šolski upravitelj.

47. Samostojni otroški vrtec upravlja upraviteljica ali upravitelj; te postavlja federalno ministrstvo za prosveto izmed izkušenih otroških vrtnaric ali izmed učiteljic ali učiteljev osnovnih šol, ki so dovršili tečaj za vzgojo otrok iz predšolske dobe in so z uspehom delali v kakih ustanovah za socialno, zdravstveno ali vzgojno zaščito otrok.

48. Otroške vrtce pri zavetiščih, pri otroških domovih in pri ostalih ustanovah za socialno zdravstveno ali pedagoško zaščito otrok upravlja upravitelj teh ustanov.

Dolžnosti osebja

49. Dolžnosti upravitelja otroškega vrtca, otroških vrtnaric in ostalega osebja so predpisane v načrtih in programih, pravilnikih in navodilih za delo v otroških vrtcih, ki jih izdajo federalna ministrstva za prosveto.

50. Upravitelj otroškega vrtca mora skrbeti za to, da ima otroški vrtec dovolj priprav za telesno vzgojo, igrače, ki ustrezajo velikosti otrok, raznega pribora, orodja in materiala, ki more rabiti pri vzgojnem delu in iz katerega morejo otroci po navodilih otroške vrtnarice delati igračke in vzgojila, ter slik in otroških knjig, peska, semena in priprav za delo na vrtu, malih živali in rastlin za količek za spoznavanje narave v vrtu.

51. Uprava in otroške vrtnarice so dolžne paziti na to, da imajo prostori, v katerih otroci bivajo, tako glede pohištva, ureditve in okrasja, kakor tudi po medsebojnem razmerju med otroško vrtnarico in otroki sliko pravega otroškega življenja, otroškega veselja, otroškega ustvarjanja in otroške umetnosti.

52. Upravitelj otroškega vrtca in otroška vrtnarica skrbita ob osebni odgovornosti za življenje in zdravje vsakega otroka. Morata biti živ primer pravilne vzgoje otrok v predšolski dobi in pomagati staršem pri organiziranju domače vzgoje otrok.

53. Vsakršno zasmehovanje in telesno kaznovanje otrok je prepovedano.

Zapiski

54. Radi točnega, vestnega in uspešnega dela je potrebno, da se v otroških vrtcih vodijo naslednji zapiski, ki so:

1. imenik otrok,
2. vpisnica,
3. dnevnik.

Pripomba: V dnevnik se vpiše najprej razpored gradiva, vaj, iger in otroške zaposlitve za določen čas, n. pr.: kaj bomo delali v jeseni, pozimi, spomladi, poleti, kaj v posameznem mesecu, v posameznem tednu in kaj se je od namenjenega gradiva obdelalo vsak dan posebej, ter tudi opravljeno delo izven namenjenega programa s posameznimi skupinami otrok;

4. knjiga o lastnostih in sposobnostih otrok in o dnevnih doživljajih z otroki. V to knjigo naj otroška vrtnarica vestno in nadrobno vpisuje najvažnejše podatke in opažanja o vsakem posameznem otroku.

5. inventarni popisnik predmetov v otroškem vrtcu in v posameznih oddelkih;

6. zdravstveni matični list.

Pripomba: Sezname pod 1., 3., 4., 5. in 6. so v upravi otroškega vrtca. Otroška vrtnarica ima pri sebi vpisnico otrok svoje skupine, v katerega vsak dan vpisuje izostanke otrok, in inventarni popisnik predmetov, ki so v njenem oddelku. Za vpisovanje podatkov v dnevnik in v knjigo o lastnostih in sposobnostih otrok ter o dnevnih doživljajih z otroki mora otroška vrtnarica imeti za vsako knjigo poseben zvezek, v katerega vpisuje svojo pripravo za delo in kaj se je ta dan delalo, svoje opazovanje in dnevne doživljaje s posameznim otrokom. Iz svojih zvezkov prepíše vsak dan važne in značilne podatke v omenjene knjige v upravi otroškega vrtca.

Federalna ministrstva za prosveto predpišejo še druge knjige in sezname, ki bi bili potrebni otroškim vrtcem.

VI. Otroci

55. V otroške vrtce se sprejemajo zdravi otroci obeh spolov in iz vseh slojev.

56. Vsak otrok mora biti pred sprejemom v otroški vrtec cepljen proti kozam in zdravniško pregledan.

57. Z zdravniškim pregledom naj se ugotovi, ali je otrok zdravstveno sposoben za sprejem v otroški vrtec.

58. Otroke, za katere se je pri zdravniškem pregledu ugotovilo, da zaradi svojih telesnih ali duševnih nedostatkov (slaboumni, slepi, gluhonemi in drugi) ne morejo biti sprejeti v otroški vrtec za normalno razvite in zdrave otroke, je treba poslati v posebne ustanove, določene za take otroke.

59. Če otrok oboli, so starši ali varuhi dolžni to javiti upravi otroškega vrtca.

60. Če otrok ali kak drugi član družine oboli za nalezljivo boleznijo, ne sme otrok prihajati v otroški vrtec toliko časa, dokler mu zdravnik tega pismeno ne dovolji.

61. Če se prijavi več otrok, kot jih more sprejeti otroški vrtec, se sprejmejo najprej otroci tistih staršev ali varuhov, ki so najpotrebnejši. Krajevni prosvetni odbor pa skrbe, da se čimprej odpre nov oddelk otroškega vrtca ali nov otroški vrtec okraja, tako da se lahko vsi otroci sprejmejo.

VII. Odnos med otroškim vrtcem in ljudstvom

62. Zvezo med otroškim vrtcem in ljudstvom vzdržuje krajevni prosvetni odbor v smislu določb uredbe o osnovnih šolah.

63. Upravitelji otroških vrtcev in vrtnarice morajo biti v stalnih stikih z roditelji ali varuhi otrok. Z njimi naj vzdržujejo stike z obiskovanjem njihovih domov, z razgovorom ob priliki njihovega prihoda v otroški vrtec in ob priliki roditeljskih sestankov ter raznih slavnosti.

64. Vrtnarica mora biti prva v otroškem vrtcu, da pričakuje otroke in njihove starše, in sme poslednja oditi, ko so že vsi otroci odšli domov. Mora se pripraviti za sprejem otrok in njihovih staršev, za njih spremstvo in za delo z otroki za ves odrejen delovni čas.

65. Za čim boljše in uspešnejšo vzgojo in zaščito otrok naj otroški vrtec vzdržuje stike z ostalimi ustanovami, ki se bavijo s socialno, zdravstveno in vzgojno zaščito otrok.

B. OSNOVE VZGOJNEGA DELA

a) Splošne pripombe

66. Vzgojno delo mora biti v skladu z otroškimi lastnostmi in sposobnostmi v predšolski dobi. Otrok v razvojni dobi potrebuje mnogo pozornosti, skrbi in nega.

67. Skrb za otrokovo zdravje in za njegov telesni in duševni razvoj je najvažnejša naloga otroškega vrta.

68. V tej dobi razvoja se postavljajo temeljni značaji in se določijo smer celokupnemu poznejšemu duševnemu razvoju.

69. Vrtarica mora dobro poznati otroke, za katere skrbi, tako glede njihove telesne rasti kakor tudi glede njihovega duševnega razvoja.

70. Vrtarica mora biti v občevanju z otroki vedno pravična, dosledna, ljubezniva in stroga in nikdar zlovoljna ali muhasta. Biti mora otrokom najboljši zgled.

71. Otroke mora vzgajati tako, da ostanejo zavestno disciplinirani. Da to doseže, si mora prizadevati, da otroci sami spoznajo, kaj smejo in česa ne smejo storiti. To se pravi, da je treba pri njih razvijati kritičnega duha. To se doseže tudi ob pomoči pionirskih organizacij. Otroci sami volijo svoje uprave, imajo najmanj po enkrat na teden skupne seje, ki pa naj ne bodo daljše od 30 do 45 minut in na katerih dobi izraza kritika in samokritika. Otroci skupno (kolektivno) izrekajo kazni za razne prekrške, postavljajo sebi nove naloge in skrbijo za izvrševanje starih nalog, dogovarjajo se o tekmovanju v raznih sektorjih skupnega dela, odločajo o nagradah itd. — Na sestankih je prisotna otroška vrtarica, toda samo kot nasvetovalka.

72. Otroška vrtarica mora vedeti za vsakega otroka, iz katere sredine prihaja, kaj so njegovi starši in kakšen je njihov socialni položaj, za število otrok v rodbini in kateri je ta otrok po vrsti, za odnos staršev do otroškega vrta, kdo in kako skrbi za otroka in za njegovo vzgojo, za prehrano, in kaj otrok dela doma, za oddaljenost otrokovega doma od otroškega vrta, za število in velikost stanovanjskih prostorov, za število postelj, za zdravstvene razmere doma, za pijačevanje v rodbini in za druge obremenilne razvade, kakor tudi za telesne in duševne nedostatke v rodbini.

73. Spoznavanje otrokove okolice in opazovanje njegovega telesnega in duševnega razvoja je potrebno iz dveh razlogov: 1. otroški vrtarici olajšuje spoznavanje otroka in razumevanje njegovih svojstev; 2. otroški vrtarici omogoča pravilno razporeditev otrok po skupinah in z njimi čim boljše razvijati vzgojno delo.

74. Otroška vrtarica mora v knjigi za opazovanje otroških lastnosti in sposobnosti vsako leto za vsakega otroka vpisati otrokovo višino in težo in potem zapisovati, kako vpliva okolica na njegovo samostojno mišljenje, kakšna je njegova sposobnost za opazovanje, kakšen je njegov besedni zaklad in spomin, marljivost, resnicoljubnost, kako se izraža in pripoveduje, otrokov odnos do iger (katere igre so mu najbolj všeč, ali se ravna po njihovih pravilih ali pa želi imeti vodilno vlogo); otrokov odnos do učitelja, do staršev, do bratov in sester, do tovarišev v otroških vrtcih, do znancev, do siromakov, do živali, ali otrok ljubi samoto ali družbo, nadalje otrokov odnos do otroškega vrta in do posameznih poklicev (kateri poklic mu je najljubši), kje uspeva brez pomoči, kje težko uspeva, četudi se trudi in hoče uspeti, koliko časa potrebuje, da izvrši nalogo, kdo mu pomaga (vzgojitelj ali pa mlajši otrok od njega, možkega ali ženskega spola); otrokov odnos do raznih dogodkov, kako se otrok vede v času odmora, kako se vede med jedjo, kakšne kazni dobiva v otroškem vrtcu, za kaj, kako nanje reagira, ali je dostopen vzgojnemu vplivu in ali ima smisel za red in čistočo v otroškem vrtcu; lipečne lastnosti posameznika, ali jeclja, ali ima kako drugo govorno ali

telesno napako in ali je prepirljiv. O posebnih otrokovih sposobnostih sklepa otroška vrtarica na podlagi otroških risb in izdelkov.

75. Otroška vrtarica naj s svojim osebnim izpopolnjevanjem in s pridobljenimi izkustvi izpopolnjuje tudi svojo metodo dela. Naj si ne dovoljuje, da bi bilo njeno delo šablonsko in enolično, temveč naj pazi na to, da bo njen otroški vrtec kraj vedno novih idej in novega ustvarjanja. Skrbi naj, da dobi vsak otrok kakor tudi skupine teh otrok v otroškem vrtcu prve, najboljše in najvažnejše temelje za svoje poznejše življenje in za delo v naši družbeni skupnosti.

76. S telesno vzgojo, z igro, risanjem, delom, pripovedovanjem in pesmijo se izpopolnjuje vsestranski otrokov razvoj.

b) Telesna vzgoja

77. Telesne vaje. Osnovne naloge telovadbe so: skrb za normalni telesni razvoj, za oblikovanje in utrjevanje otrokovega organizma, vzgajanje v marljivosti in čistoči ter izpopolnjevanje otroških gibov.

78. Vzgoja kulturno-higienskih navad. Otroke je treba navajati na telesno čistočo in na osebni red, pri njih je treba razvijati ljubezen do čistoče in do reda v njihovi okolici ter dejavnost v izpolnjevanju vsega tistega, kar lahko sami storijo.

79. Razvoju otrokovega kretanja je treba posvečati vso skrb in ga spopolnjevati redno in sistematično. Osnovne naloge teh vaj so razvijanje in izpopolnjevanje elementarnih gibov: korakanje, tek, skakanje, kakor tudi razvoj dejavnosti, pogumnosti, okretnosti in discipliniranosti.

Te naloge se dosežejo najbolje z gibalnimi igrami. Te so osnovna oblika dela v telesni vzgoji in pomagajo pravilno organizirati otroško skupnost.

c) Igra

80. Igra pomaga, da se otrok vsestransko razvija. Igra razvija pogumnost, prisebnost, vzdržljivost, vedoželjnost, sposobnost poglobljanja, domiselnost, spomin, pozornost, govor, ustvarjalnost, pravilno doumevanje in samostojnost. Otrokovo življenjsko veselje, živahnost in gibčnost dobivajo v igri popoln izraz.

81. Z igro se vzbujajo in razvija ljubezen do rodne grude, do domovine in njenih junakov.

82. Z igro se otroci navajajo na delo v družbi z drugimi, skupno iščejo izhoda iz težav in pomagajo drug drugemu.

č) Risanje, modeliranje in delo z drugim materialom

83. V tesni zvezi z igro so tudi naslednji predmeti: risanje, modeliranje in delo z drugim materialom, kakor je na pr. papir, lepenka, les, pesek in drugo. Takšno ročno delo je prava oblika didaktične igre. Otrok ne samo da uživa pri izdelovanju svojih izdelkov, temveč se lahko z njimi takoj tudi igra.

Te oblike zaposlitve prinašajo otrokom mnogo veselja in zadovoljstva; poleg tega te vaje na zelo učinkovit način pospešujejo duhovni razvoj otroka. Pod pravičnim vodstvom otroške vrtarice spodbuja to delo razvoj ustvarjalnih sil pri otroku in vpliva na tvorjenje umetniškega okusa, razvija pri otroku sposobnost opazovanja in doumevanja, dejavnost, voljo, vztrajnost in duhovno sposobnost za obvladovanje ovir; poleg tega tudi razvija pri otrocih smisel za presojanje na oko, pojme o obliki, barvi, velikosti in prostoru.

Naloge za te vaje se lahko dajejo na naslednji način: 1. otroku se da popolna svoboda, da si sam izbere, kaj bo risal ali izdeloval; 2. vsaka skupinica otrok si svobodno in skupno postavi nalogo sama; in 3. nalogo določi vzgojitelj.

Pri risanju po prosti izbiri je treba prepustiti otrokom, da si svobodno vsak zase določi predmet in tehniško dela, ker se samo na ta način dobijo značilne otroške risbe, na podlagi katerih se lahko odkrije ustvarjalna sposobnost posameznega otroka.

84. Namen dela v otroških vrtcih naj izdelovanje kakih posebnih predmetov, temveč večanje ustvarjalne sposobnosti in volje za ustvarjanje. Otroci se urijo v rabo kladiva, klešč, žbljev, igel, škarij in sukanca, toda njihova dela naj bodo vselej individualna, t. j. taka, kakršna si otroci zamišljajo in kakršna morejo sami izdelati. Material, ki naj ga otroci uporabljajo, je papir, lepenka, ostanki voine, tkanina, preja, prazne škatle od žveplenk in od cigaret in drug material, ki se lahko nabavi in ne stane mnogo.

Treba se je izogibati izdelovanju predmetov brez smotira in naj se delajo samo take stvari, ki jih otroci lahko na kak način uporabijo, na pr. kot razna darila tovarišem, staršem in drugim, pa tudi za igro.

85. V zvezi z igro in delom otrok v otroškem vrtcu je treba posebno upoštevati vzgojno važnost sprehodov in zletov. Na sprehodih in na poučnih zletih opazujejo otroci naravo, opozorili jih je treba na osnovne znake in lastnosti predmetov, na njihovo barvo, velikost in drugo. Po končanih sprehodih in poučnih zletih naj otroci pri pouku rišejo, modelirajo in delajo iz prikladnega materiala to, kar so videli na sprehodu: pokrajino, polje, gozd, reko in drugo.

d) Spoznavanje narave

86. Spoznavanje narave razvija otrokovo zanimanje za naravo, sposobnost gledanja in opazovanja pa vzbuja pri otroku željo, kaj zvedeti, vpliva na razvoj čutov in na njegovo umetniško vzgojo.

87. Najboljši način spoznavanja narave je neposredno opazovanje njenih pojavov. V otroškem vrtcu na deželji ima otroška vrtnarica priložnost, da opazuje z otroki dela na polju, na vrtu in v sadovnjaku ob različnih letnih časih, da opazuje domače živali na paši, na polju in v hlevih. V otroških vrtcih v mestu je treba čim več sprehodov in poučnih zletov v bližnjo okolico, da se otrokom omogoči z neposrednim opazovanjem zajeti pravilne predstave o naravnih pojavih.

88. V vsakem otroškem vrtcu je treba na vrtu napraviti tkzv. naravni kotiček, otroški zelenjadni vrt in cvetličnjak. V naravnem kotičku se lahko gojijo živali, ki so za otroke zanimive (ribice, ptice, verice, jež, želva itd.). V naravni kotiček spadajo tudi razne sobne rastline z različnimi listi in cvetovi. Naravni kotiček naj se izpopolnjuje in spreminja z novimi živalmi in rastlinami po letnih časih. Za zelenjadni vrt in cvetličnjak naj se zbirajo tipične rastline listnega kraja, ki ne potrebujejo mnogo nege. Naravni kotiček navaja otroke na nego rastlin in živali in jih vzgaja, da z njimi skrbno ravnajo.

e) Glasbena vzgoja

89. Glasbena vzgoja (poslušanje godbe, petje, igranje na glasbene instrumente in gibanje s spremljavo godbe) vzbuja pri otroku zanimanje za godbo, mu razvija posluš in glasbeni spomin ter podpira splošni glasbeni otrokov

razvoj v predšolski dobi. Hkrati pomaga pri vzbujanju čilega in veselega razpoloženja pri otrocih, razvija ljubezen do naše domovine, do njenih voditeljev, do junakov in velikanov, pomaga pri organizaciji otroške skupnosti, razvija čustveno razgibanost, ustvarjalno domišljijo, pozornost, strumnost in izrazitost v kretanju.

Glasbena vzgoja se lahko dosega ob klavirju ali drugih glasbilih (violini, harmoniki, kitari in dr.), ob petju vzgojitelja, ob gramofonu in radiu.

Izvajajo se pesmi in narodni plesi, primerni za otroke. Treba je uporabljati primerne pesmi in plesse vseh jugoslovanskih narodov in po možnosti tudi drugih slovanskih narodov.

f) Razvoj govora

90. Razvoj govora spada v vrsto osnovnih vzgojnih nalog; zaradi tega je treba posvetiti govoru prav posebno pozornost. Da bi mogla otroke učiti pravilnega govorenja, mora govoriti otroška vrtnarica sama v vsakem pogledu brezhibno. Paziti mora na svoj govor, stalno ga mora izpopolnjevati, da bo slovniško pravilen po vsebini in zgradnji, izrazit in slikovit.

Mnogo pozornosti se mora posvečati izgovarjavi otrok. Vse, kar otrok govori, naj izgovarja razločno. Napake v izgovarjavi se morajo takoj popraviti. Nihče ne sme otroka grajati zaradi njegovih govornih napak in nepravilnosti, temveč je treba otroka poučevati, ga hrabriti in ga navajati na pravilno dihanje, kajti nepravilno dihanje je največkrat vzrok govornih napak. Otroka je treba opozarjati na to, da izgovarja počasi in glasno tiste besede, pri katerih dela napake. Če se napake v izgovarjavi pojavljajo zaradi nepravilnega odpiranja ust ali zaradi nepravilnega postavljanja jezika, je treba otroka naučiti najprej to, potem pa vaditi besede, ki jih otrok pravilno ne izgovarja. Nikoli naj se ne vadi govorjenje samo s posameznimi glasovi, temveč vedno z besedami, v katerih so glasovi, katere otrok nepravilno izgovarja. Prav tako ne smejo te vaje biti dolgotrajne, da se otrok z njimi ne utruji. Uspeh se doseže samo na podlagi pogostih ponovnih vaj, pri katerih sta vzgojitelj in otrok dobro razpoložena. Tako doseže vzgojitelj, da postane otrokova izgovarjava jasna in razumljiva za okolico, da obogati in poglobi otrokov besedni zaklad, da izboljša njegov govor glede njegove gradnje, da razvije izrazitost, slikovitost in dognanost otrokovega govora ter da razvije pri otroku sposobnost, da govori prosto pred drugimi otroki in pred odraslimi in da posluša druge.

Pri razvijanju govora je treba česlo uporabljati proste medsebojne razgovore otrok in razgovore z vzgojiteljem. Treba je razvijati in spretno spodbujati tudi k pripovedovanju kratkih sestavkov s celo skupino otrok (skupinski govor). Otroško pripovedovanje je zelo primerno sredstvo za razvoj govora. Treba je otroke čim bolj vzpodbujati, da sami pripovedujejo. Otroka ni treba v pripovedovanju prekinjati. Ko je pripovedovanje končal, potem naj se mu šele popravljajo napake, ki jih je napravil v govoru.

Čitanje in recitiranje stihov pomaga pri oblikovanju slikovitosti otroškega govora in bogati njegov besedni zaklad. Pripovedke in bajke dajejo najboljše primere prostega, zgraženega, slikovitega in izrazitega govora. Poleg tega tudi močno vplivajo na razvoj otroške domišljije in razširjajo otrokovo obzorje.

Zelo važno sredstvo za razvoj govora so tudi podobe in dobra umetniška knjiga za otroke. Vsak otroški vrtce

naj ima zbirko dobrih podob in dobrih knjig za otroke v predšolski dobi.

g) Razvoj osnovnih matematičnih predstav

91. Igre, izdelki in različne tvarine, sprehodi, zaposlitev na vrtu in podobe se lahko zelo primerno izkoristijo, da otrok pridobi osnovne matematične predstave. Na predmetih iz neposredne okolice se otroci naučijo, kaj je mnogo in kaj je malo, navajajo se na vrsto števil, razlikujejo velikost in težo stvari in njihovo obliko, dobijo predstave o prostoru in osnovne pojme o času: dan, noč, danes, jutri, letni čas. Ta pouk je velikega pomena za umski razvoj otroka.

92. Po tem načelnem navodilu, ki velja od dneva podpisa ministra za prosveto zvezne vlade, naj izdaje federalna ministristva za prosveto uredbe, pravilnike, programe in navodila za ustroj in poslovanje v otroških vrtcih.

Beograd dne 18. julija 1945.
št. 2495.

Minister za prosveto:
Vlad. Ribnikar s. r.

537.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo zvezne vlade,
uprava za cene izdaje naslednji

odlok

o določitvi cen bombažu in volni

Člen 1.

Bombažu in volni se določijo tebe cene:

1. Surovi bombaž, ameriški in ruski din 45.— za 1 kg
2. Ruska volna, prana „ 96.66 „ 1 „
3. Neprana volna, ameriška, randmaja 70% „ 67.60 „ 1 „

Za volno, katere randmaja je manjši od navedenega, je tudi cena primerno manjša.

Gornje cene veljajo franko železniška postaja, najbližja kraju tekstilne tovarne.

Člen 2.

Cene makedonskemu očiščenemu bombažu pridelka 1945 določi vlada Makedonije in naj o tem obvesti zvezno ministristvo za trgovino in preskrbo.

Iz makedonskega bombaža izdelani proizvodi se dodelijo Makedoniji za njene potrebe.

Člen 3.

Ta odlok stopi v veljavo z dnem objave v Uradnem listu demokratske federativne Jugoslavije.

Beograd dne 2. avgusta 1945.
št. 5990.

Minister za trgovino in preskrbo:
Ing. Nikola Petrović s. r.

538.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo zvezne vlade,
uprava za cene izdaje naslednji

odlok

o določitvi cen tehničnim tekočim gerivom in mazivom

Člen 1.

Tehničnim tekočim gerivom in mazivom se določijo tebe cene:

	Cena din	Od tega prispevek skladu za izravnavanje cen din
1. petrolej za razsvetljavo	18.—	3.50
2. petrolej za kmetijske namene	8.80	1.95
3. bencin, trošarinski	18.—	4.65
4. bencin, breztrošarinski	11.—	4.85
5. plinsko olje	9.50	1.70
6. White-špirit	25.—	9.80
7. ekstrakcijski bencin	30.—	13.90
8. bitumen	10.—	2.—
9. parafin	35.—	10.—
10. motorno olje	31.50	10.—
11. olje za osi	16.—	5.—
12. cilindrsko olje za zasičeno paro 20.—		8.—
13. cilindrsko olje za pregreto paro 30.—		4.—
14. olje za vretena	17.50	8.—
15. strojno olje	21.—	8.—
16. avtomobilsko olje	31.50	12.—
17. Dieselovo olje	31.50	12.—
18. nigrol	26.—	10.—
19. transformatorsko olje	31.50	10.—
20. olje za turbine	35.—	12.—
21. olje za vrtanje	32.—	12.—
22. belo olje	35.—	12.—
23. mast za jamske vozičke	30.—	10.—
24. traktorsko olje	21.—	8.—
25. kompresorsko olje	31.50	10.—
26. olje za ladje	26.—	12.—
27. tehnični vazelin	40.—	15.—
28. kolomaz	14.—	3.80
29. tovolna mast	30.—	14.40

Člen 2.

Zvišanje stroškov za prevoz in za zavarovanje do jugoslovanske meje obremenja sklad za izravnavanje cen.

Člen 3.

Prednje cene se razumejo franko železniška ali ladijska postaja, najbližja kupčevemu kraju, za 1 kg neto. Blago v izvornem vkladu se računa bruto za neto.

Člen 4.

Količinski in kakovostni prevzem blaga po prednjih cenah franko skladišče Jugopotrola.

Člen 5.

Dobave, izvršene do dneva objave tega odloka v Uradnem listu DFJ se obračunajo po prednjih cenah, kolikor niso že plačane.

Člen 6.

Ta odlok stopi v veljavo z dnem objave v Uradnem listu DFJ.

Beograd dne 27. julija 1945.
Št. 5989.

Minister za trgovino in preskrbo:
Ing. Nikola Petrović s. r.

539.

Sprememba in dopolnitev odloka o določitvi cen za surove in za posušene kože živine in drobnice (Uradni list DFJ št. 35 z dne 25. maja 1945)

(minister za trgovino in preskrbo, št. 5624 z dne 19. julija 1945).

540.

Odlok o ceni modre galice do konca julija 1945 in o ceni bakra, oddanega tovarnam modre galice (minister za trgovino in preskrbo, št. 5931 z dne 31. julija 1945).

541.

Odlok o določitvi cene luskam sončničnega semena

(pomočnik ministra za trgovino in preskrbo, št. 4533/362 z dne 3. julija 1945).

542.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo zvezne vlade, uprava za cene izdaje naslednji

odlok

o določitvi cen za tkanine iz umetne svile

Člen 1.

Za vse državno območje se določajo naslednje cene za tkanine iz umetne svile:

1. Podloga iz umetne svile šir. 80 cm, teža 90 do 100 g, 58.— dinarjev za 1 m;
osnova preja brez leska ali z leskom 100/40 denjejev; votek preja brez leska ali z leskom 100/40 denjejev.
2. Poplin iz umetne svile šir 80 cm, teža 80 do 90 g, 54.75 dinarjev za 1 m;
osnova preja krep 100/40 denjejev; votek preja brez leska ali z leskom 100/40 denjejev.
3. Polsvileni poplin šir. 80 cm, tež. 100 do 110 g, 56.— dinarjev za 1 m;
osnova preja brez leska ali z leskom 100/40 denjejev; votek preja iz umetnega bombaža 20/1.
4. Krep-žoržet šir. 80 cm, teža 90 do 100 g, 64.— dinarjev za 1 m;
osnova preja krep 100/40 denjejev; votek preja krep 100/40 denjejev.
5. Krep-žoržet, črtan šir. 80 cm, tež. 70 do 90 g, 57.— dinarjev za 1 m;
osnova preja krep 100/40 denjejev; votek preja krep 100/40 denjejev.

Cene so franko proizvodnikovo skladišče za vse državno območje in za blago, izdelano po 20. aprilu 1945.

Člen 2.

Pri dosežanem blagu (po osnovi) se spredaj navedene cene zvišajo za 1%.

Člen 3.

Ta odlok stopi v veljavo z dnem objave v Uradnem listu DFJ.

Beograd dne 3. avgusta 1945.
Št. 5468.

Pomočnik
ministra za trgovino in preskrbo:
L. Sokolov s. r.

543.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo zvezne vlade, uprava za cene izdaje naslednji

odlok

o določanju cen zelenjavi, mleku in mlečnim izdelkom

Člen 1.

Federalna ministrstva za trgovino in preskrbo se pooblašajo, da uravnavajo na svojem območju cene za zelenjavo, mleko in mlečne izdelke, in to na podlagi krajevnih razmer in pogojev za proizvodnjo in dovoz.

Člen 2.

Cene za zelenjavo, mleko in mlečne izdelke je treba maksimirati ali pa jih podrediti kontroli zaslužka.

Maksimiranje je treba določiti kdaj pa kdaj.

Cene se lahko določijo za vse federalno območje, ali pa samo za enega ali več okrajev oziroma mest. To rajoniranje naj se izvaja po krajevnih razmerah in pogojih za proizvodnjo in dovoz.

Člen 3.

Na nabavne cene za zelenjavo se dovoljuje prodajalcem na veliko največ po 20%, a prodajalcem na drobno največ po 40% na račun najvišjega dopustnega bruto zaslužka.

Na nabavne cene za mleko in mlečne izdelke se dovoljuje prodajalcu na veliko največ po 15%, a prodajalcem na drobno največ po 20% na račun najvišjega dopustnega bruto zaslužka.

V bruto zaslužek se všteta stroški za prevoz, za razkladanje in prenos blaga, uporaba ambalaže, takse, davčnine, režija, kato, manko kakor tudi riziko za kvarljivost blaga.

Za zelenjavo, mleko in mlečne izdelke, ki se dovažajo na trg iz oddaljenejših krajev proizvajajo, se k nabavni ceni pribijejo vsi stroški za dovoz in prevoz, za običajno kaliranje na zadevnih razdaljah za določeno vrsto blaga in je tako dobljena cena proizvodniška cena in tej se pribijejo dopustni odstotki bruto zaslužka za prodajalca na veliko oziroma prodajalca na drobno.

V manjših krajih, kjer ni prodajalcev na veliko, se bruto zaslužek prodajalca na drobno izračuna na proizvodnikovo ceno.

Člen 4.

Federalna ministrstva za trgovino in preskrbo lahko ta pooblastila, ki so jim dana s tem odlokom, prenesejo na narodne odbore, pri tem pa si pridržijo pravico do revizije vseh ukrepov, ki jih ti odbori izdajo.

Federalna ministrstva za trgovino in preskrbo naj pošiljajo zveznemu ministru za trgovino in preskrbo, upravi za cene na koncu vsakega meseca poročilo o izdanih ukrepih v smislu tega odloka.

Člen 5.

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu DFJ.

Beograd dne 3. avgusta 1945.

št. 5564.

Pomočnik

ministra za trgovino in preskrbo:

L. Sekelov s. r.

544.

Tarifno obvestilo

1. Z dnem 15. avgusta 1945 stopi v veljavo »Začasni daljinarc« za prevoz blaga na progah jugoslovanskih državnih železnic.

Z istim dnem se razveljavijo: Daljinarc za prevoz blaga po progah jugoslovanskih državnih železnic 1. zvezek in 2. zvezek, kakor tudi vsi daljinarci, ki so bili objavljeni od 6. aprila 1941 naprej, in to od posameznih železniških uprav pod okupatorsko oblastjo.

Če v »Začasnem daljinarc« niso obsežene nekatere razdalje med posameznimi postajami, naj se te razdalje ugotovijo po uvodnih določbah »Začasnega daljinarca«.

2. Dne 15. avgusta 1945 stopi v veljavo »Prilogac« k Daljinarcu za proge državnih železnic za vzhodno Jugoslavijo za promet potnikov, prtljage in ekspresnega blaga, ki velja od 1. februarja 1945.

Ta »Prilogac« obsega direktno razdalje med postajami v vzhodni in zahodni Jugoslaviji do železniških križišč: Sarajevo, Vinkovci, Zagreb, Slavonski Brod.

»Začasni daljinarc« in »Prilogac« so na prodaj pri Glavni železniški upravi v Beogradu in tudi pri železniških upravah v Zagrebu, Skoplju, Sarajevu, Novem Sadu in Ljubljani.

Iz Glavne železniške uprave Beograd 3. avgusta 1945;
G. u. ž. št. 8722/45 in št. 8723/45.

Številka 58 z dne 10. avgusta 1945.

545.

Na podlagi člena 6. uredbe o načrtnem razdeljevanju in potrošnji blaga izdaje Gospodarski svet na predlog ministrstva za trgovino in preskrbo naslednjo

uredbo

o odkupu in prometu krušnega žita za gospodarsko leto 1945/46.

Člen 1.

Krušno žito po tej uredbi so pšenica, rž, ječmen, oves, kuruza, vse njihove mešanice kakor tudi njihovi izdelki.

Proizvodniki oziroma imetniki krušnih žit po tej uredbi so vse fizične in pravne osebe, ki imajo dohodke od teh krušnih žit v naravi, in sicer: lastniki, posestniki, zakupniki, spolovinarji, koloni in drugi imetniki oziroma uživalci.

Gospodarsko leto po tej uredbi je doba od 1. avgusta 1945 do 31. julija 1946.

Člen 2.

Za prehrano vojaštva in prebivalstva, ki se ne bavi s proizvodnjo krušnih žit, oziroma ki njih proizvajajo ni zadostna za potrebe lastne potrošnje, so proizvodniki in imetniki krušnih žit na poziv narodne oblasti dolžni oddati pooblaščenim odkupnim ustanovam po maksimiranih cenah tiste količine krušnih žit, ki se določijo po predpisih te uredbe.

Po podatkih za potrebe prehrano in po podatkih o zalozah krušnih žit iz preteklega gospodarskega leta in od letošnje žetve določi Gospodarski svet količine in vrste krušnih žit, katere bodo federalne vlade in glavni narodni odbor za Vojvodino (GN(OV) zbrali na svojem območju.

Federalne vlade in GNOV določijo, na kakšen način se to zbiranje izvede.

Člen 3.

Pri določanju količin, katere so dolžni oddati, se mora posameznim proizvajalnikom pustiti ustrezna količina za prehrano (skupno z njihovimi družinami), za seme in za ostalo gospodarske potrebe.

Količine, puščene za seme, se ne smejo uporabiti v druge namene.

S količinami kuruze in ovsa, ki preostanejo proizvajalniku po oddaji obveznih količin in po odvzemu količin za prehrano, za setev in za gospodarstvo, ima proizvajalnik pravico prosto razpolagati in jih prodajati po veljajočih predpisih.

Člen 4.

Vse posle ob zbiranju podatkov glede potreb, zaloz in »letvenega donosa«, kakor tudi vse posle v zvezi z zbiranjem določenih količin krušnih žit morajo organi narodnih oblasti opraviti v rokih, ki jih določi zvezni minister za trgovino in preskrbo.

Proizvodniki in imetniki krušnih žit so dolžni hraniti količine in vrste krušnih žit, določene za oddajo, kot dobri gospodarji in jih na poziv pooblaščenih odkupnih ustanov izročiti v prodajo ob določenem času in na določeni kraj.

Člen 5.

Federalne vlade in GNOV ustanovijo ali določijo poslovne ustanove (podjetja), ki bodo kot pooblaščenih odkupnih ustanov opravljale vse trgovske, manipulative, skladiščne, prevozne in ostale posle v zvezi z zbiranjem količin krušnih žit v smislu te uredbe. Načeloma se pooblasti za vse območje vsake federalne edince oziroma avtonomne oblasti samo po ena poslovna ustanova (podjetje).

Pooblašcene ustanove poslujejo po predpisih, izdanih po zveznem ministrtvu za trgovino in preskrbo za vso državo, in po posebnih predpisih federalnih vlad in federalnih ministrstev za trgovino in preskrbo oziroma GNOV-a, izdanih po odobritvi zveznega ministrtva za trgovino in preskrbo za tisto edinico oziroma avtonomno oblast.

Te ustanove imajo vsaka za svoje območje izključno pravico opravljati celokupni promet z zbranimi količinami krušnih žit (nakup, predelava, prodaja, prevoz z državnimi prometnimi sredstvi, vskladiščenje) kakor tudi pravico nadziranja predmeta s preostalimi količinami v smislu člena 3. te uredbe. Te ustanove imajo prednostno pravico do najema vseh prostorov, primernih za namestitve in manipulacijo, do sklepanja pogodb z industrijskimi podjetji glede predelave in do nabave vsakršnega pomožnega materiala, ki je potreben za izvrševanje nalog, postavljenih s to uredbo.

Pooblašcene odkupne ustanove so dolžne osnovati in voditi svoje poslovne lokale (podružnice, poslovalnice itd.) radi prevzema in odpreme vseh v tej uredbi naštetih predmetov prehrane v vseh tistih krajih, kjer se za to pokaže potreba. Lahko opravljajo posle po svojih predstavnikih in komisijah izmed trgovcev, zadrug in mlinov.

Nadzorstvo nad delom pooblaščenih odkupnih ustanov imajo federalna ministrtva za trgovino in preskrbo, oziroma oddelek za trgovino in preskrbo GNOV-a.

Zvezno ministrtvo za trgovino in preskrbo ima pravico nadzorovati delo vseh pooblaščenih odkupnih ustanov in izdajati obvezne predpise in naredbe za vzporeditev njihovega dela.

Člen 6.

Federalne vlade in GNOV smejo po odobritvi zveznega ministrtva za trgovino in preskrbo razširiti predpise te uredbe na svojem območju tudi na ostale vrste krušnih žit in na druge kmetijske proizvode, ki so važni za prehrano prebivalstva tiste edinice.

Člen 7.

Kršitev predpisov te uredbe kakor tudi kršitev predpisov in naredb pristojnih organov narodne oblasti, ki se izdajo za njeno izvrševanje, se kaznujejo po zakonu o pobijanju nedopustne špekulacije in gospodarske sabotaže z dne 23. aprila 1945 (Uradni list DFJ št. 26).

Člen 8.

Ministrtvo za trgovino in preskrbo demokratske federativne Jugoslavije se pooblašča, da izdaja navodila za izvrševanje te uredbe.

Člen 9.

Ta uredba stopi v veljavo z dnem objave v Uradnem listu DFJ.

Beograd dne 6. avgusta 1945.
št. 6840.

Minister za trgovino in preskrbo: **A. Hebrang s. r.**
Predsednik Gospodarskega sveta:

Ing. Nikola Petrović s. r.

546.

Odločba o določitvi cene opiju v surovem stanju (predsednik Gospodarskega sveta in pomočnik ministra za trgovino in preskrbo, št. 2855/222 z dne 5. avgusta 1945).

547.

Odločba

o izročitvi v obtek kovanega denarja po 0.50 dinarja DFJ

Na podlagi člena 7. zakona o kovanju drobnega denarja demokratske federativne Jugoslavije z dne 23. julija 1945 (Uradni list DFJ št. 53 z dne 27. julija 1945) takole

odločam:

Dne 6. avgusta 1945 se začne po Narodni banki postopno izročati v obtek kovani denar demokratske federativne Jugoslavije po 0.50 dinarjev DFJ, nakovan na podlagi zakona o kovanju drobnega denarja demokratske federativne Jugoslavije z dne 23. julija 1945.

Opis tega denarja je v členih 2. in 3. zakona.

Beograd dne 3. avgusta 1945.

VII. št. 4612.

Minister za finance:
Sreten Žujović s. r.

548.

Odločba

o odvzemu madžarskega kovanega denarja iz obtoka v Bački, Baranji, Medijmurju in Prekmurju

Na podlagi člena 2. zakona o odvzemu kovanega okupacijskega denarja iz obtoka z dne 23. julija 1945 (Uradni list DFJ št. 53 z dne 27. julija 1945) takole

odločam:

1. V času od 13. do vključno 25. avgusta 1945 se odvzame madžarski kovani denar (pengő) iz obtoka na območjih, kjer je bil pengő zakonito plačilno sredstvo (Bačka, Baranja, Medijmurje in Prekmurje), in sicer:

A. srebrni:	
po 5 pengov	izdaje 1930. leta
" 5 "	" 1938. "
" 5 "	" 1939. "
B. aluminijasti:	
po 5 pengov	izdaje 1943. leta
" 2 "	" 1941. "
" 1 "	" 1941. "
C. jekleni:	
po 20 filirjev	izdaje 1941. leta
" 10 "	" 1940. "
" 2 filirja	" 1940. "
C. bronasti:	
po 2 filirja	izdaje 1927. leta
" 1 filir	" 1926.-1936. leta
D. cinkasti:	
po 2 filirja	izdaje 1943. leta

2. V zameno za kovani iz obtoka vzeti madžarski denar se izdajo bankovci in kovani denar dinarjev DFJ po tečaju: 1 dinar DFJ = 1 pengő (člen 2. zakona o odvzemu kovanega okupacijskega denarja iz obtoka).

3. Po preteku roka, navedenega v točki 1. te odločbe, preneha z dnem 26. avgusta 1945 madžarski kovani denar biti zakonito plačilno sredstvo.

4. Odvzem madžarskega kovanega denarja iz obtoka izvrši Narodna banka po denarnih zavodih, davčnih oddelkih, okrajnih narodnih odborih in poštah, in to iz

ključno le na območjih, ki so označena v točki 1. te odločbe, po navodilih, ki jih izda zvezno ministrstvo za finance.

Beograd dne 8. junija 1945.

VII. št. 4613.

Minister za finance:
Sreten Žujović s. r.

549.

Na podlagi člena 8. uredbe Gospodarskega sveta o odkupu in prometu krušnih žit v gospodarskem letu 1945./46., št. 6840 z dne 6. avgusta 1945, predpisujem tole

navodilo št. 1

za izvrševanje uredbe o odkupu in prometu krušnih žit v gospodarskem letu 1945./46.

Clen 1.

Za krušna žita se štejejo soržica in vse mešanice pšenice, rži, ječmena, ovsa in koruze v kakršnem koli medsebojnem razmerju.

Izdelki, ki se v smislu uredbe štejejo za krušna žita, so naslednji: vse vrste moke, zdroba in otrobov od pšenice, rži, ječmena, ovsa in koruze, zdroba od ječmena in koruze, luščeni ječmen (ješprenj), luščeni oves (kosmiči), sušeno testo, kakor n. pr. makaroni, rezanci široki in tanki itd. Ne štejejo se za take izdelke prepečenec (biskvit), peksinit, keksi in drobtine.

Clen 2.

Za imetnike krušnih žit po uredbi se štejejo tudi lastniki mlatilnic, konvencijalci, ženjei in vse druge osebe, ki imajo dohodek od krušnih žit v naravi v zvezi z obdelovanjem zemlje, mlatvijo ali katerim koli drugim podobnim poklicem.

Ne štejejo se za imetnike krušnih žit po uredbi mlinci oziroma njihovi lastniki ali zakupniki glede dohodka krušnih žit po merici (ujemu), ker so dolžni celokupni dohodek krušnih žit od merice (ujema) oddati pooblaščenim odkupnim ustanovam.

Na državna kmetijska posestva in kmetijska posestva pod državno upravo se predpisi uredbe nanašajo enako kakor na vse druge proizvajalce. Zvezno ministrstvo za kmetijstvo predloži zveznemu ministru za trgovino in preskrbo popis tistih državnih vzornih kmetijskih posestev, katera pridelujejo krušna žita za proizvodnjo semena, in količino krušnih žit s teh posestev, ki se izloči za te namene. Količine krušnih žit, katere dobijo ta posestva od ostalih proizvajalcev v zameno za to seme, spadajo pod obveznost oddaje za javno prehrano po predpisih te uredbe.

Clen 3.

Količine posameznih vrst krušnih žit, katere so federalne vlade oziroma glavni odbor Vojvodine dolžni zbrati na svojem območju, določi Gospodarski svet na predlog zveznega ministra za trgovino in preskrbo.

Zaradi tega predloga so federalna ministrstva oziroma oddelki za trgovino in preskrbo pri glavnem odboru Vojvodine dolžni poslati zveznemu ministru za trgovino in preskrbo, upravi za preskrbo naslednje podatke:

a) o zalogah krušnih žit pri proizvajalcih in imetnikih od lanske in letošnje žetve;

b) o številu prebivalstva po skupinah: proizvajalci in članj njihovih gospodinjstev, težki fizični delavci, navadni fizični delavci in ostalo prebivalstvo;

c) o količini krušnih žit, ki je potrebna za jesensko in spomladno setev;

č) o številu živine po vrstah.

Te podatke zberejo federalna ministrstva oziroma oddelki za trgovino in preskrbo pri glavnem narodnem odboru Vojvodine s pomočjo federalnih ministrstev za kmetijstvo oziroma kmetijskega oddelka glavnega narodnega odbora Vojvodine in statističnega urada.

Clen 4.

Na podlagi odločbe Gospodarskega sveta po prednjem členu določijo federalne vlade količine posameznih krušnih žit, ki se morajo zbrati v posameznih okrožjih oziroma okrajih njihovega območja.

Okrajni narodni odbori razporedijo določene količine za zbiranje po občinah oziroma krajih svojega območja.

Clen 5.

Pri predpisovanju količin krušnih žit po prednjem členu naj uporabijo federalne vlade, okrajni oziroma okrajni in občinski ali krajevni narodni odbori podatke o zalogah krušnih žit pri proizvajalcih in imetnikih od lanske žetve in podatke o donosu letošnje žetve na podlagi odloka o mlatvi žit (št. 3055 z dne 23. julija 1945).

Ako takih podatkov ni ali se le-ti štejejo za netočne ali nepopolne, napravijo občinski ali krajevni odbori vnovični popis na ta način, da pozovejo vse proizvajalce in imetnike krušnih žit s svojega območja, naj predložijo prijave o celokupnih svojih zalogah krušnih žit od lanske in letošnje žetve.

Tako dobljeni popis zalog pri vseh proizvajalcih in imetnikih da odbor na vpogled ljudstvu in pozove z javnim razglasom vse prebivalce, naj v roku treh dni vložijo svoje pripombe za popravilo netočnih ali nepopolno prijavljenih zalog oziroma radi vpisa tistih, ki niso prijavili zalog.

O vseh prejetih pripombah rešujejo odbori najpozneje v nadaljnjih treh dneh po pretoku roka na javni seji, ki se vnaprej objavi, ali na zboru vseh prebivalcev kraja, kjer se ugotovi dokončni popis zalog in se na podlagi tega popisa predpišejo vsakemu proizvajalcu oziroma imetniku krušnih žit količine, katere je dolžan oddati.

Clen 6.

Pri predpisovanju količin za oddajo mora krajevne narodne odbore voditi načelo, da ostanejo vsakemu gospodarstvu proizvajalcev oziroma imetnikom krušnih žit naslednje maksimalne količine krušnih žit:

a) za živoč: kmetom in težkim fizičnim delavcem po 800 gramov krušnih žit ali 600³ gramov krušne moke na dan za vsakega člana v gospodinjstvu za leto dni (od 1. avgusta 1945 do 31. julija 1946); ostalim fizičnim delavcem (ako so imetniki krušnih žit v smislu uredbe) po 600 gramov krušnih žit ali 450 gramov krušne moke na dan za vsakega člana v gospodinjstvu za leto dni (od 1. avgusta 1945 do 31. julija 1946);

vsem ostalim imetnikom krušnih žit, za vsakega po 400 gramov krušnih žit ali 300 gramov krušne moke na dan za vsakega člana v gospodinjstvu za leto dni (od 1. avgusta 1945 do 31. julija 1946).

Od navedenih količin, ki se puste proizvajalcom oziroma imetnikom, mora biti najmanj ena četrtina koruze oziroma koruzne moke.

Za člane v gospodinjstvu se štejejo samo take osebe, ki stalno živijo in se hranijo v tem gospodinjstvu;

b) za krmo:

za konje v kmetijskih gospodarstvih po 500 kg ovsa ali koruze na vsako glavo za leto dni;

za prašiče, ki se pitajo, so določbe v predpisih uredbe o pitanju, prometu in cenah prašičev št. 630 z dne 24. julija 1945;

c) za setev pridelovalcem po 180 kg pšenice, ječmena, rži ali ovsa, oziroma po 30 kg koruze za vsak hektar plodne zemlje, ki se mora obvezno posejati s to vrsto krušnih žit;

č) za drobne potrebe kmetijskim gospodarstvom po 10 kilogramov pšenice in po 10 kg koruze za vsak hektar plodne (orne) zemlje.

Clen 7.

Ako ima kak pridelovalec ali imetnik zalogo ali dodatke krušnih žit v več občinah (krajih), mu predpiše celokupne količine, katere mora predati, tisti odbor, na čigar območju ima svoje stalno bivališče.

Clen 8.

Količine krušnih žit, predpisane za zbiranje posameznim okrožjem oziroma okrajem ali občinam in krajem, so minimum, ki se mora brezpogojno doseči.

Clen 9.

Ustanove, pooblaščenice za odkup po členu 5. uredbe (št. 6840 z dne 6. avgusta 1945), naj pričnejo takoj, ne da bi čakale predpisov, odkupovati krušna žita, in sicer od kmetov, ki imajo več kakor 30 hektarov plodne zemlje, in od onih proizvajalcev in imetnikov krušnih žit, ki sami ponudijo, da se njihove količine odkupijo.

Krajevni narodni odbori naj izdajo takim proizvajalnikom oziroma imetnikom dovoljenje za prevoz do odkupne postaje in naj navedejo v njih količine in vrste krušnih žit, ki se oddajo. Pooblaščenice odkupne ustanove potrdi na tem dovoljenju prejem in ga vrne oddajniku žita.

Clen 10.

Ako se vse predpisane in v odkup ponujene količine krušnih žit ne morejo takoj prevzeti, se pustijo v hrambo posameznim proizvajalnikom, ki so jih dolžni hraniti kakor svoje.

Clen 11.

Federalne vlade in glavni narodni odbor Vojvodine ukinejo vse dosedanje odloke in odločbe, ki nasprotujejo predpisom uredbe Gospodarskega sveta in temu navodilu, zlasti glede maksimalnih količin krušnih žit, ki naj se puste proizvajalnikom in imetnikom (člen 6. tega navodila).

Clen 12.

Federalne vlade in glavni narodni odbor Vojvodine naj ukrenejo takoj po svojih ministrstvih oziroma oddelkih vse potrebno, da se podrejeni organi narodne oblasti čim hitreje poučijo o predpisih uredbe Gospodarskega sveta in tega navodila ter naj jih začnejo izvajati.

Clen 13.

To navodilo stopi v veljavo z dnem podpisa.

Beograd dne 6. avgusta 1945.

Št. 8612.

Minister za trgovino in preskrbo:

Ing. Nikola Petrović s. r.

550.

Na podlagi drugega odstavka člena 5. uredbe o odkupu in prometu krušnih žit v gospodarskem letu 1945./1946. predpisujem naslednje

navodilo št. 2

za poslovanje ustanov, pooblaščenih za odkup žit

Clen 1.

Najpozneje do 15. avgusta 1945 naj federalne vlade in glavni narodni odbor Vojvodine ustanovijo poslovne ustanove (podjetja) za odkup žit, oziroma naj jih določijo in usposobijo za delo.

Najpozneje do 17. avgusta 1945 naj pošljejo ministru za trgovino in preskrbo, upravi za preskrbo poročilo z naslednjimi podatki:

1. naziv (firma) pooblaščenice odkupne ustanove;
2. njen sedež;
3. njena pravna oblika;

4. temeljna glavnica (kdo jo je vplačal, morebitni stvarni vložki, zavarovani krediti);

5. ostala materialna sredstva, ki so zagotovljena ustanovi za uspešno rešitev naloge (vreče, čistilniki itd.). Poročilu je treba priložiti:

a) vse zakonske predpise, pravila itd., na podlagi katerih je ustanova organizirana oziroma s katerimi se uravnava njeno delo;

b) seznam oseb, ki vodijo posle pooblaščenice ustanove (direktorjev, prokuristov, šefov oddelkov, šefov podružnic in odkupnih postaj);

c) sheme o organizaciji ustanov s seznamom podružnic in odkupnih ustanov komisionarjev, sušilnic itd.;

ž) pregled zalog žita in moka na dan 15. avgusta 1945 z navedbo:

1. vrste;
2. kraja, kjer so zaloge;
3. njihovega izvora;
4. v katere namene so določene.

Clen 2.

Ustanove, pooblaščenice za odkup žita, naj opravljajo svoje posle za zbiranje, razdeljevanje in odpremo žita, ki jih obsega uredba o odkupu in prometu krušnih žit v gospodarskem letu 1945./46. po izdanih predpisih in po pogojih, ki jih vsebuje uredba o cenah žita v gospodarskem letu 1945./46.

Clen 3.

Pooblaščenice odkupne ustanove naj razdeljujejo in odpremljajo zbrano blago na podlagi pismenih dispozicij zveznega ministristva za trgovino in preskrbo, uprave za preskrbo.

Brez omenjenih dispozicij ne smejo razpolagati z zbranim blagom ne po lastnem preudarku, ne po nalogah s kake druge strani.

Clen 4.

Ako se drugače ne določi, naj se dispozicije izvršujejo po vrsti, kakor prispevajo pooblaščenice ustanovi (podjetju). Zaradi tega naj se pri dispozicijah, ki pokrivajo potrebe koristnika za več ko mesec dni, porazdelijo količine po mesecih.

Glede kakovosti blaga se ne sme delati razlika med posameznimi dobavami razen pri semenskem blagu in v primerih, ko tako odredi zvezno ministristvo za trgovino in preskrbo.

Člen 5.

Ustanove (podjetja), pooblaščenice za odkup žita, smejo zbrano blago prodajati samo na debelo.

Člen 6.

Posle med pooblaščenimi ustanovami je treba opravljati takole:

1. Takoj po prejemu poročila o izdani dispoziciji ministrstva za trgovino in preskrbo (uprave za preskrbo) naj stopi ustanova-kupec v zvezo z ustanovo-prodajalcem in sklene z njo formalni sklep (kupoprodajno pogodbo) in ji izda natančne dispozicije za odpremo blaga. Sklep mora obsegati naslednje pogoje:

a) plačilo: 100% v gotovini (ali za kupčev menični akcept, ki ga prodajalec žirira in eskoutira v breme kupca), preden se blago odpremi, franko kraj, ki ga prodajalec odredi;

b) rok in kraj nakladanja: v načelu po izberu prodajalca (toda prodajalec je dolžan poskrbeti za čim hitrejšo odpremo in blago po možnosti naložiti na postajah, ki so glede prometa za kupca najugodnejše);

c) dovoz blaga do vagona ali vlačilca, naročba vagona ali vlačilca, nakladanje in odprema blaga: v breme in na riziko prodajalca, ki naj pri dobavah v razsutem stanju skrbi tudi za vreče in priprave za prevoz v razsutem stanju, medtem ko pri dobavah moke in ostalih izdelkov dá vreče na razpolago kupec;

č) voznina: doplačilo, t. j. voznino plača kupec na kraju namembe (ako ni že vnaprej poslal denarja prodajalcu);

d) potni riziko:

I. glede količine: na nevarnost kupca, ki mora skrbeti za morebitno prekladanje med potjo, pravočasno razkladanje itd.;

II. glede kakovosti: odgovoren je prodajalec do prve prekladalne ali razkladalne postaje, kjer se, ako kupec ugovarja, vzamejo in zapečatijo vzorci za skupno analizo (ugotovitev kakovosti);

e) aviza: brzojavna, po odpremi blaga ob stroških prodajalca;

f) obračunska teža: uradna teža na nakladalni postaji;

g) spori:

I. glede kakovosti: ako se prodajalec in kupec ne zednita glede določitve kakovosti in obračuna razlik v zvezi s kakovostjo, se morata stranki podvreči razsodilu uprave mlinarjev tiste federalne edinice, iz katere izvira blago, in ta uprava izda razsodilo po uzancah te edinice in po njenih zakonih;

II. v vseh drugih primerih: pristojnost rednih sodišč na sedežu prodajalca.

2. Ako se ustanova-kupec ne javi za sklenitev sklepa v roku osmih dni, ko je pooblaščenica ustanova-prodajalec prejela dispozicijo zveznega ministrstva za trgovino in preskrbo (uprave za preskrbo), je pooblaščenica ustanova-kupec dolžna o tem obvestiti zvezno ministrstvo.

Člen 7.

Ustanove, pooblaščenice za odkup žita, prodajajo zbrano oziroma nakupljeno blago ustanovam za razdeljevanje na drobno po naslednjih pogojih:

1. Pooblaščenica odkupna ustanova sme prodajati blago ustanovam za razdeljevanje na drobno samo na območju svoje federalne edinice.

2. Te prodaje se vrše po dispozicijah federalnega ministrstva za trgovino in preskrbo v mejah, določenih

v dispozicijah zveznega ministrstva za trgovino in preskrbo, uprave za preskrbo.

3. Ko prejme pooblaščenica ustanova dispozicije od federalnega ministrstva za trgovino in preskrbo (uprave za preskrbo), obvesti ta ustanova o tem na najkrajši način ustanovo za razdeljevanje na drobno in ji navede znesek protivrednosti za njej dodeljeno blago, franko vagon ali vlačilec najbližja razkladalna postaja.

4. Ta znesek je ustanova za razdeljevanje na drobno dolžna položiti pooblaščenici odkupni ustanovi vnaprej 100%no v gotovini.

5. Do razkladalne postaje se blago prevaža ob stroških in na nevarnosti prodajalca, ki je dolžan skrbeti za morebitno prekladanje med potjo.

6. Prevzem in prodaja blaga se opravita na najbližji razkladalni postaji.

7. Glede teže je odločilno uradno tehtanje na nakladalni postaji.

8. Če kupec proti kakovosti ugovarja, se vzamejo in zapečatijo na razkladalni postaji vzorci za ugotovitev kakovosti.

9. Prodajalec je dolžan obvestiti kupca na najkrajši način o odpremi blaga.

10. Morebitna ležarina na razkladalni postaji gre v breme kupcu, ki je dolžan skrbeti za pravočasno razkladanje.

11. Ob sporih je treba ravnati nalično predpisom po točki 1. pod g) člena 6. tega navodila.

12. Če bi se ustanova za razdeljevanje na drobno ne javila pooblaščenici odkupni ustanovi v osmih dneh, ko prejme obvestilo o izdani dispoziciji, ali pa ji v tem roku ne položi zneska protivrednosti za dodeljeno blago, je pooblaščenica ustanova dolžna obvestiti o tem svoje federalno ministrstvo za trgovino in preskrbo.

Člen 8.

Glede sušenja koruze izda zvezno ministrstvo za trgovino in preskrbo pooblaščenim odkupnim ustanovam neposredne naloge z navedbo: kje, kdaj, katere količine in do katere stopnje vlage je treba sušiti koruzo.

Člen 9.

Pooblaščenice odkupne ustanove naj pošljejo zveznemu ministrstvu za trgovino in preskrbo (upravi za preskrbo) vsak ponedeljek jžerpna in nadrobna poročila o svojem delu pri zbiranju, razdeljevanju in odpremi žita v teku zadnjega tedna. V teh poročilih naj prikažejo tudi okoliščine, ob katerih delajo, vzroke morebitnih neuspehov in naj predlagajo, kako naj bi se težave in ovire odpravile.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo zvezne vlade predpiše po potrebi obrazce za tabelarni del teh poročil.

Poleg poročil, omenjenih v prvem odstavku tega člena, naj podajajo pooblaščenice ustanove tudi svoje predloge:

a) glede spravljavanja odkupljenih količin žita;

b) glede njihove odpreme, uporabe oziroma razdelitve, ako niso za to že prejele dispozicij zveznega ministrstva za trgovino in preskrbo.

Beograd dne 6. avgusta 1945.

St. 6928.

Minister za trgovino in preskrbo:

Ing. Nikola Petrović g. r.